

ATT TA FÖR SIG OCH SYNAS

För att bli populär som niondeklassare ska du se bra ut, vara utåtriktad, sportig, ha gott självförtroende och vara framgångsrik både vad det gäller relationer och prestationer. Det gäller både flickor och pojkar. Men könsmönstren både förändras och är stabila – det visar en ny avhandling från Göteborgs universitet.

- I ungdomarnas berättelser lyfts en självständig och synlig individ fram som ett ideal. Samtidigt som flickor förväntas kunna ta för sig och vara sportiga, ska pojkar vara mogna och både vara måna om sitt utseende och studieinriktade, säger Ann-Sofie Holm som vid institutionen för pedagogik och didaktik nu lägger fram avhandlingen "Relationer i skolan. En studie av femininiteter och maskuliniteter i år 9".

Avhandlingen handlar om relationer och om hur ungdomar på olika sätt framträder som flickor och pojkar i skolan. Studien baseras på observationer, samtal och intervjuer i två niondeklasser, den ena på en mindre ort, den andra i en större stad. Elever skapar sina könsidentiteter i de dagliga relationerna med varandra, med lärare men också i relation till rådande normer på skolan.

Resultaten visar både på stabila och förändrade könsmonster. Det feminina och det maskulina uttrycks på olika sätt beroende på situation, sammanhang och inblandade personer. I avhandlingen diskuteras hur kamratrelationer mellan flickor och pojkar både kan utmana och förstärka den rådande könsordningen.

- Jag har kunnat se hur det verkar finnas förväntningar på både flickor och pojkar att bredda sin repertoar, att ta till sig uttrycksformer som förknippas med både det egna och det andra könet, säger Ann-Sofie Holm.

Båda könen lyfter fram handlingar och relationer som förknippas med pojkar i positiva termer, medan de som kopplas till flickor beskrivs mer negativt. Detta bidrar till att befästa maskuliniteten som norm. Resultaten visar också hur lärare på olika sätt förstärker vissa könsmonster i klassrummet. Exempelvis förmedlas könsstereotyper främst vid tillfällen då läraren släpper sin formella undervisningsroll och för in samtalen på ett mer vardagligt och kamratligt plan.

- Troligen är det i just de vardagliga relationerna mellan elever och mellan lärare och elever som könsmonster i skolan formas starkast och tydligast. Men det är samtidigt mest osynligt eftersom mönstret tas för givet, säger Ann-Sofie Holm.

Ann-Sofie Holm, Institutionen för pedagogik, Högskolan i Borås.

E-post: ann-sofie.holm@hb.se Telefon: 070-515 90 05

Relationer i skolan. En studie av femininiteter och maskuliniteter i år 9.

Handledare Professor Elisabet Öhrn, Institutionen för pedagogik, Högskolan i Borås.

Disputation: Fredagen den 22 februari 2008, kl 13.15, Kjell Härnqvistsalen,

Pedagogen hus A, Göteborg

Fakultetsopponent: Professor Elina Lahelma, Helsingfors Universitet